

První světová válka

Cíl materiálu:

Obsahový cíl:

- Žák vysvětlí důvody, proč konflikt začal a co bylo záminkou.
- Žák přiřadí k protivníkům bojující státy.
- Žák vysvětlí pomocí mapy, kde se bojovalo a pojmenuje fronty 1. světové války.
- Žák utvoří nebo doplní jednoduché věty informacemi o bojích.
- Žák vysvětlí, co napomohlo k ukončení války.
- Žák vyjmenuje nové zbraně.
- Žák vyhledá pomocí mapy nově vzniklé evropské státy.
- Žák vytvoří krátkou zprávu o životě vojáka na frontě.

Tip na komunikační aktivitu, která rozvíjí jazykové vyjádření:

Jazykový cíl:

Komunikace při práci ve skupině:

- Žák se zapojí do skupinové práce, kdy bude:
  - popisovat fotografii a odpovídat na otázky
  - vytvoří zprávu/dopis o životě vojáka na válečné frontě
  - utvoří věty (sám nebo ve skupině) vztahující se k známým bitvám

Slovní zásoba: fronta, zákopová/blesková válka, legie, tank, bojový plyn, kolonie, atentát, přidělový systém, řízené hospodářství, Československo.....

Podrobný popis aktivity:

Fotografie z bitev 1. světové války – Žáci se ve dvojicích pokusí určit o jakou bitvu jde u dané fotografie. Své rozhodnutí se pokusí podle získaných informací vysvětlit. Ve dvojicích vymyslí alespoň tři otázky, které je u dané fotografie zajímají. Odpovědi na otázky jim dodá v následné diskusi učitel. Stejně fotografie lze využít i u cvičení č. 10.

1. světová válka v dokumentech – práce s autentickými dokumenty (dopisy vojáků, fotografie)

Žáci si nejprve ve skupině přečtou dopisy vojáků. Pokusí se ve skupinkách diskutovat o tom, jak probíhal život na frontách. K lepší představě jim mohou dopomoci i fotografie.

Vojáci měli/neměli dostatek jídla a pití.....

Vojáci spali v..... atd.

Žáci mohou společně pracovat s fotografiemi. Je vhodné se zamyslet nad tím, kdo je autorem fotografie, při jaké příležitosti byla fotografie pořízena, popř. vymyslet své další doplňující otázky pro učitele...

Žák se v roli vojáka pokusí napsat pomocí návodných vět dopis/zprávu z fronty. Každý za sebe přečte před třídou nebo skupinou/sousedem. Mohou vymyslet celý příběh vojáka, zda přežil, dostal se domů apod.....

Tento materiál byl vytvořen za podpory Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí a MŠMT ČR.

První světová válka

První světová válka (Velká válka) začala v červenci 1914 a trvala do listopadu 1918.

Hlavní příčinou války byly rozpory mezi velmocemi, které chtěly získat **nová území a kolonie** a s nimi i moc. Dne 28.6. 1914 byl v Sarajevu (hlavní město Bosny a Hercegoviny) spáchán atentát na následníka rakousko-uherského trůnu Františka Ferdinanda d'Este. Atentát se stal záminkou k vyhlášení války, protože Rakousko – Uhersko vyhlásilo o měsíc později Srbsku válku. Postupně se k oběma státům připojily další státy. Ve válce proti sobě bojovaly státy **Dohody**

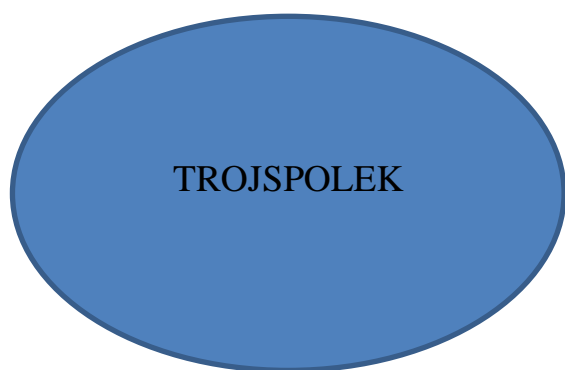
– Francie, Velká Británie, Rusko, od roku 1915 Itálie a od roku 1917 USA proti státům **Trojspolku** (= Centrální mocnosti) – Německo, Rakousko-Uhersko, Osmanská říše, Bulharsko.

František Ferdinand d'Este ZDROJ:

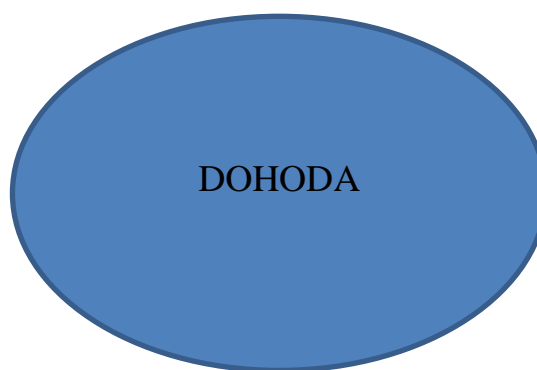
http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/4/4c/Franz_ferdinand.jpg/200px-Franz_ferdinand.jpg

1) Přiřaď státy, podle toho, na které straně bojovaly!

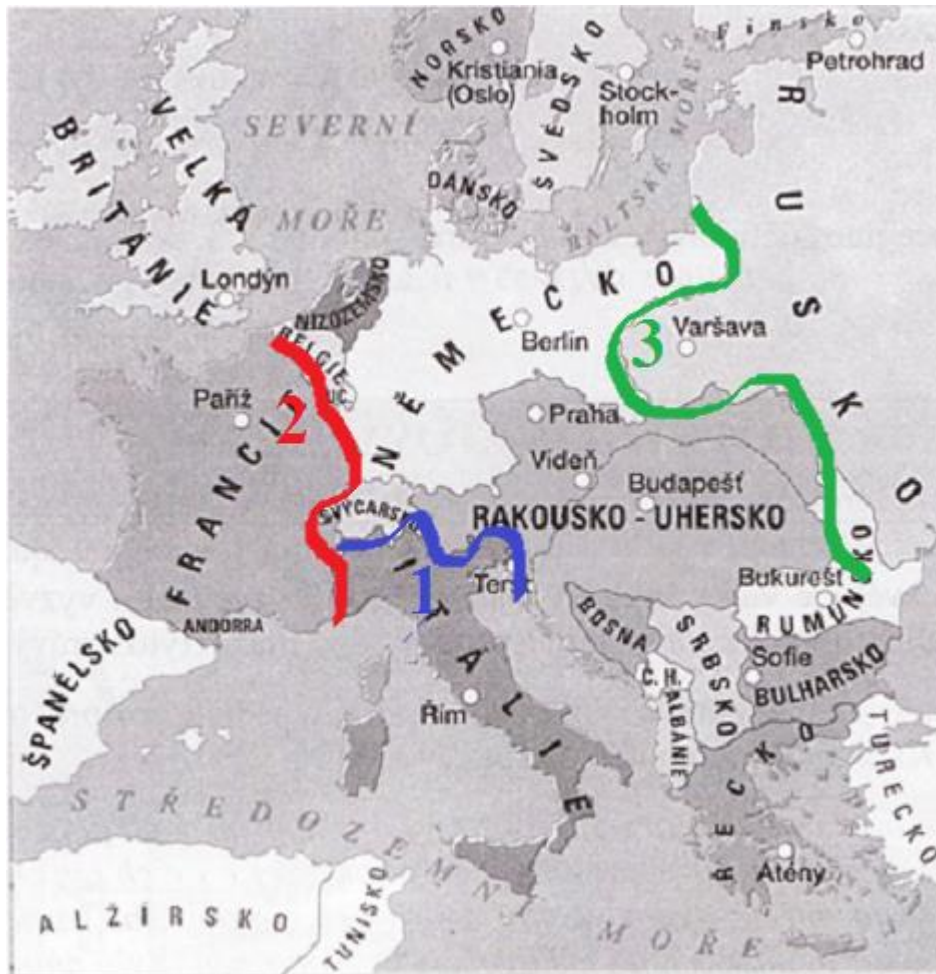
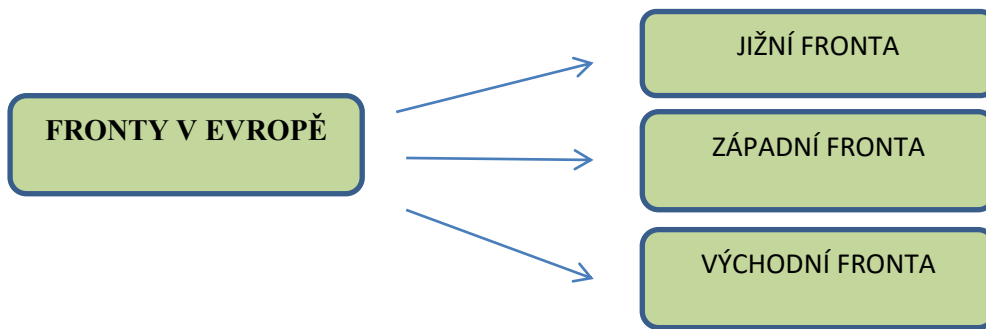
RUSKO	VELKÁ BRITÁNIE	OSMANSKÁ ŘÍŠE	ITÁLIE
NĚMECKO	RAKOUSKO-UHERSKO	FRANCIE	USA

X

Za první světové války se bojovalo v Evropě na několika bojových liniích – **frontách**. Začalo se bojovat v červenci 1914 na srbské frontě. Toto bojiště bylo méně důležité. Kromě Evropy se bojovalo i v Africe a v Asii. Válku však rozhodly boje v Evropě.

2) Na mapce Evropy z roku 1914 jsou zakresleny barevně fronty 1. světové války - západní, východní a jižní fronta. Kdo proti sobě na každé bojoval?

ZÁPADNÍ FRONTA	VÝCHODNÍ FRONTA	JIŽNÍ FRONTA
x	x	x

Napiš informace ve větách do sešitu!

Např: Na západní frontě bojovala/bojovalo..... proti .....

Na všech evropských frontách bojovali i lidé z Čech, Moravy a Slovenska. Na počátku války na straně Rakousko – Uherska, později v tzv. **legiích** = bojových jednotkách složených z Čechů a Slováků, které bojovaly na straně Dohody. Původně si všichni mysleli, že válka bude **rychlá – BLESKOVÁ**, ale přišla zima a vše se zkomplikovalo. Válka se změnila na **pomalou -ZÁKOPOVOU**.

3) Co je to **zákopová válka** (Najdi v encyklopedii nebo na internetu, můžeš využít svůj mateřský jazyk)

Nejdůležitější bitvy první světové války:

BITVA	ROK	FRONTA	ZAJÍMAVOSTI
Bitva na řece Marně	Září 1914	západní	Vojáci Dohody zastavili Němce při postupu na Paříž.
Bitva u belgického města Ypres	Duben 1915	západní	Němci poprvé použili bojový plyn – yperit.
Bitva u Verdunu	Únor – prosinec 1916	západní	V bitvě bylo téměř 1 000 000 mrtvých.
Bitva na Sommě	Červenec – listopad 1916	západní	Angličané použili v září 1916 poprvé tanky.
Bitva u Zborova	Červenec 1917	východní	Československé legie měly první úspěch.
Bitva na Piavě	Listopad 1917 – listopad 1918	jižní	Bojovalo se v Alpách.

4) Fotografie z bitev 1. světové války – Urči podle získaných informací, k jaké bitvě fotografie patří! Pokus se svoje rozhodnutí krátce vysvětlit! Se spolužákem vymyslete alespoň 3 otázky, které vás ke každé fotografii zajímají.

ZDROJ: http://media.novinky.cz/669/286694-top_foto1-5cwq0.jpg?1357300020

ZDROJ: http://hucak.osu.cz/ww1/wp-content/uploads/2013/07/ww1_slide_01-580x181.jpg

ZDROJ: <http://www.militaria.cz/userfiles/Image/clanky2/Piava04.jpg>

Tento materiál byl vytvořen za podpory Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí a MŠMT ČR.

ZDROJ: http://www.lideazeme.cz/files/imagecache/dust_filerenderer_big/files/upload/story_press/4275/122_005_jpg_4b470dc74c.jpg

5) Utvoř jednoduché věty!

Vojáci použili tanky poprvé v bitvě.....

V roce 1914 bojovali na ..... frontě..... v bitvě.....

...

Dlouhá válka znamenala pro všechny strany velké vyčerpání sil. Muži bojovali ve válce, ženy, děti a starci pracovali v různých profesích – v továrnách, v zemědělství, při výrobě zbraní. Armády (vojska) všech stran byly špatně zásobovány. Lidé trpěli hladem a bídou. Potraviny byly **pouze na lístky** – říká se tomu **PŘÍDĚLOVÝ SYSTÉM**. Hospodářství bylo řízeno státem – říká se tomu **ŘÍZENÉ HOSPODÁŠTÍ**.

USA vstoupily v roce 1917 do války na straně Dohody, protože Němci potopili při ponorkové válce britský parník Lusitania. Na jeho palubě zemřelo také 128 Američanů.

V Rusku byli lidé i vojáci vyčerpání, proto začali být nespokojení s vládou cara. To vedlo k vzniku revolucí. **První velká revoluce v Rusku byla na jaře 1917**, kdy lidé svrhli cara a místo něj vládla Prozatímní vláda a sověty – výbory dělníků a vojáků. **Druhá revoluce byla v říjnu (listopadu) 1917**, při níž se vlády v Rusku ujali bolševici. Rusko proto přestalo bojovat na východní frontě a 3. března 1918 podepsalo **mír s Německem v Brestu Litevském**.

Válka pokračovala bez Ruska a nakonec v ní byly úspěšnější státy Dohody.

Válka skončila 11. listopadu 1918 podepsáním příměří ve francouzském Compiègne.

Tento materiál byl vytvořen za podpory Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí a MŠMT ČR.

DŮSLEDKY VÁLKY

Na obou válčících stranách zůstaly **milióny mrtvých** vojáků i obyčejných lidí. Válka zrychlila **vývoj zbraní** (yperit, tank...) a **dalších odvětví** (automobilismus, letectví, zdravotní péče...). Za 1. světové války **zanikly v Evropě 4 velké monarchie** – rakouská, německá, turecká a ruská a **vzniklo mnoho nových států**.

6) Najdi nové státy na mapě Evropy a vypiš jejich názvy!

Evropa po roce 1918 – vítězné státy poražené státy nové státy neutrální státy původně stát Dohody

ZDROJ: <http://www.blazre.estranky.cz/img/picture/57/mapa-do-r.-1918.jpg>

7) Seřaď následující události chronologicky!

Konec války, vstup USA do války, vyhlášení války Srbsku, bitva u Verdunu, atentát na Ferdinanda d'Este, nástup bolševiků v Rusku

Tento materiál byl vytvořen za podpory Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí a MŠMT ČR.

8) Dopln z textu a jiné literatury nové druhy zbraní použitých v průběhu 1. světové války!

9) Oprav následující věty podle pravdy! (Důkaz najdi v textu a vysvětli své tvrzení) – písemně i ústně

První světová válka začala v zimě 1914.

Bojovalo se pouze v Evropě.

Mezi nové zbraně použité v první válce patřil radar.

V legiích bojovali jen čeští vojáci.

Ve válce měli všichni všeho dostatek.

10) 1. světová válka v dokumentech – Ústní aktivita/Písemná aktivita

Písemná aktivita – Napsat krátký dopis/zprávu z fronty (Žák v pozici vojáka)

Přečti si následující ukázky dopisů z 1. světové války. Pokus se zamyslet, jak vojáci na frontách žili. Napiš krátký dopis nebo zprávu z fronty své rodině.

Od: František Bližňák

II. Kompanie, K.K. Territorial Landsturbataillon Nr. 17

Komu: Ctěný pan Faustyn Šerý

8.10. 1914

Milá Františko, rodiče a děti.

Ještě vás jednou srdečně všechny zdravím. Jedeme vlakem již 4 den a 3 noci a je veliká zima. Jak daleko pojedeme, nevíme. Naši kamarádi, co jeli týden před námi, již jedou poranění domů a je jich moc mrtvých. Jedeme do Galicie. Jak to s námi skončí, Pán Bůh sám ví. Nábojů mám 120. V noci byl poplach, že je Rus blízko, tak jsme hned vyfasovali náboje a teď čekáme, co bude dál. Napište, jestli jste zdraví, co dělají děti, jestli na mě nezapomněly a modlí se za mě. Nevím, co je s vámi, když jsem od vás nedostal žádný dopis.

Pozdravujte všechny. S Bohem moji drazí.

ZDROJ: upraveno podle <http://ohlednuti.webgarden.cz/rubriky/dopisy-vojaku/frantisek-bliznak>

Dopis francouzského vojáka od Verdunu:

Milá matko, překročili jsme les Vaux Chapitre. Je to hrůza, jeden trychtýř vedle druhého, v každém leželi tři nebo čtyři mrtví, Francouzi i Němci, jeden přes druhého. Jsou tady mrtví z října, pod nimi ti, co zemřeli v červnu, a pak už jen holé kostry těch březnových. Někteří ještě vypadají, jako by spali, modré a šedé uniformy jsou dnes nazelenalé. Nacházíme kusy těl, jsou téměř jako stromy, které tady nemají ani koruny, ani větve. Střely je roztrhaly až ke kořenům. Je tady pusto a ticho. Obrovský hřbitov lidí. Přeskakujeme mrtvé, bojíme se jich. Zítra jdeme do útoku. Modli se za mne.

ZDROJ: http://cs.wikipedia.org/wiki/Bitva_u_Verdunu#Dopis_francouzsk.C3.A9ho_voj.C3.A1ka

Např:

Milá maminko, píšu vám z Francie/Ruska/Itálie.....

Mám se dobře/špatně.....

Bojujeme proti.....

Bitvy jsou krátké/dlouhé/ošklivé/krvavé..... Atd.....

Tento materiál byl vytvořen za podpory Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí a MŠMT ČR.

Ústní aktivita – Odpověz na otázky a pokus se vymyslet vlastní!

Kdo fotografoval? Kdy a kde? Jaký účel měla mít fotografie?

ZDROJ:

http://www.lideazeme.cz/files/imagecache/dust_filerenderer_big/files/upload/story_press/4275/122_005_jpg_4b470dc74c.jpg

Bundesarchiv, Bild 104-0472A
Foto: o. Ang. | 1914/1918

ZDROJ: http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/f/ff/Bundesarchiv_Bild_104-0472A,_Flak-MG-Stellung.jpg

Tento materiál byl vytvořen za podpory Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí a MŠMT ČR.

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY